Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 3ης Ιουλίου 2025 *

«Αίτηση αναιρέσεως – Ρήτρα διαιτησίας – Έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (2007-2013) – Έργο SANAD – Δαπάνες προσωπικού – Επιλέξιμες δαπάνες – Αίτηση είσπραξης – Χρεωστικό σημείωμα – Άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Αρχή της χρηστής διοίκησης – Υποκατάσταση αιτιολογίας – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας – Βάρος αποδείξεως – Αναλογικότητα»

Στην υπόθεση C-114/24 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2024,

Global Nanotechnologies ΑΕ Σχεδιασμού-Ανάπτυξης-Παρασκευής και Εμπορίας Υλικών Νανοτεχνολογίας (Glonatech), με έδρα τη Λαμία (Ελλάδα), εκπροσωπούμενη από τον Ν. Σκανδάμη, δικηγόρο,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι ο:

Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Έρευνας (REA), εκπροσωπούμενος από τις V. Canetti και S. Payan-Lagrou, επικουρούμενες από τον M. Le Berre, avocat,

εναγόμενος πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Jarukaitis, πρόεδρο τμήματος, N. Jääskinen, A. Arabadjiev, M. Condinanzi (εισηγητή) και R. Frendo, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, η Global Nanotechnologies ΑΕ Σχεδιασμού-Ανάπτυξης-Παρασκευής και Εμπορίας Υλικών Νανοτεχνολογίας (Glonatech) ζητεί την αναίρεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Δεκεμβρίου 2023, Glonatech κατά REA (Τ-409/22, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2023:802), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την ασκηθείσα βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ αγωγή της με αίτημα, αφενός, να αναγνωριστεί ότι η ίδια είχε εκπληρώσει προσηκόντως τις συμβατικές υποχρεώσεις της και ότι δικαιούται πλήρως να της καταβληθούν οι ζητηθείσες δαπάνες για το έργο «Synthesis of Advanced top Nano-coatings with improved Aerodynamic and De-icing behavior» (SANAD) και, αφετέρου, να ακυρωθεί το υπ' αριθ. 3242113938 χρεωστικό σημείωμα του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Έρευνας (REA), της 22ας Δεκεμβρίου 2021, με το οποίο ζητήθηκε από την αναιρεσείουσα η καταβολή ποσού 202 883,48 ευρώ.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

2 Το άρθρο 125 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ 2018, L 193, σ. 1, στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός του 2018), υπό τον τίτλο «Μορφές της συνεισφοράς της Ένωσης», όριζε τα εξής:

«1. Οι συνεισφορές της [Ευρωπαϊκής] Ένωσης στο πλαίσιο της άμεσης, επιμερισμένης και έμμεσης διαχείρισης συμβάλλουν στην επίτευξη ενός στόχου πολιτικής της Ένωσης και καθορισμένων αποτελεσμάτων και μπορούν να λάβουν οποιαδήποτε από τις ακόλουθες μορφές:

α) χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες των σχετικών πράξεων και βασίζεται:
   i) στην εκπλήρωση όρων που προβλέπονται στους τομεακούς κανόνες ή σε αποφάσεις της [Ευρωπαϊκής] Επιτροπής· ή
   ii) στην επίτευξη αποτελεσμάτων τα οποία μετρώνται στη βάση προκαθορισμένων οροσήμων ή βάσει δεικτών επίδοσης·

β) χρηματική απόδοση πραγματοποιηθ[εισών] επιλέξιμων δαπανών·

γ) μοναδιαίο κόστος, το οποίο καλύπτει όλες ή ορισμένες κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών, οι οποίες προσδιορίζονται με σαφήνεια εκ των προτέρων με την αναφορά ποσού ανά μονάδα·

δ) κατ' αποκοπή ποσά, τα οποία καλύπτουν συνολικά όλες ή ορισμένες κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών που προσδιορίζονται με σαφήνεια εκ των προτέρων·

ε) χρηματοδότηση με ενιαίο συντελεστή η οποία καλύπτει συγκεκριμένες κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών που προσδιορίζονται με σαφήνεια εκ των προτέρων, με την εφαρμογή ποσοστού·

στ) συνδυασμό των μορφών στις οποίες αναφέρονται τα στοιχεία α) έως ε).

Οι συνεισφορές της Ένωσης σύμφωνα με το στοιχείο α) του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, στο πλαίσιο της άμεσης και της έμμεσης διαχείρισης, καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 181, τους τομεακούς κανόνες ή απόφαση της Επιτροπής και, στην επιμερισμένη διαχείριση, σύμφωνα με τους τομεακούς κανόνες. Οι συνεισφορές της Ένωσης σύμφωνα με τα στοιχεία γ), δ) και ε) του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, στο πλαίσιο της άμεσης και της έμμεσης διαχείρισης, καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 181 ή τους τομεακούς κανόνες και, στην επιμερισμένη διαχείριση, σύμφωνα με τους τομεακούς κανόνες.

2. Κατά τον καθορισμό της ενδεδειγμένης μορφής μιας συνεισφοράς, λαμβάνονται υπόψη στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τα συμφέροντα των δυνητικών δικαιούχων και οι λογιστικές μέθοδοι.

3. Ο αρμόδιος διατάκτης συντάσσει έκθεση σχετικά με τη χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με τις δαπάνες που αναφέρονται στα στοιχεία α) και στ) στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης δραστηριοτήτων του άρθρου 74 παράγραφος 9.»

3 Κατά το άρθρο 181 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, το οποίο επιγράφεται «Χρηματοδότηση με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες και ενιαίο συντελεστή»:

«1. Όταν η επιχορήγηση λαμβάνει τη μορφή χρηματοδότησης με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή ενιαίο συντελεστή όπως αναφέρεται στο άρθρο 125 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχεία γ), δ) ή ε) εφαρμόζεται ο παρών τίτλος, με την εξαίρεση των διατάξεων ή τμημάτων των διατάξεων που σχετίζονται με την επαλήθευση των επιλέξιμων δαπανών που όντως πραγματοποιήθηκαν.

2. Όταν είναι δυνατό και ενδεδειγμένο, τα κατ' αποκοπή ποσά, οι μοναδιαίες δαπάνες ή οι ενιαίοι συντελεστές καθορίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε η καταβολή τους να επιτρέπεται μόλις επιτευχθούν συγκεκριμένες επιδόσεις και/ή αποτελέσματα.

3. Εκτός αν προβλέπεται άλλως στη βασική πράξη, η χρηματοδότηση με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή ενιαίο συντελεστή εγκρίνεται με απόφαση του αρμόδιου διατάκτη, ο οποίος ενεργεί σύμφωνα με τους εσωτερικούς κανόνες του οικείου θεσμικού οργάνου της Ένωσης.

[…]»

4 Το άρθρο 182 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, το οποίο επιγράφεται «Ενιαία κατ' αποκοπή ποσά», είχε ως εξής:

«1. Ένα κατ' αποκοπή ποσό όπως αναφέρεται στο άρθρο 125 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχείο δ) είναι δυνατό να καλύπτει το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών μιας ενέργειας ή ενός προγράμματος εργασίας ("ενιαίο κατ' αποκοπή ποσό").

2. Σύμφωνα με το άρθρο 181 παράγραφος 4, τα ενιαία κατ' αποκοπή ποσά είναι δυνατό να καθορίζονται με βάση τον κατ' εκτίμηση προϋπολογισμό της δράσης ή του προγράμματος εργασίας. Ο εν λόγω κατ' εκτίμηση προϋπολογισμός συμμορφώνεται με τις αρχές της οικονομίας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας. Η συμμόρφωση με αυτές τις αρχές ελέγχεται εκ των προτέρων κατά την αξιολόγηση της αίτησης επιχορήγησης.

3. Κατά την έγκριση των ενιαίων κατ' αποκοπή ποσών ο αρμόδιος διατάκτης συμμορφώνεται με το άρθρο 181.»

5 Το άρθρο 183 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, το οποίο επιγράφεται «Επαληθεύσεις και έλεγχοι σε δικαιούχους σε σχέση με πληρωμές με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή», προέβλεπε τα εξής:

«1. Ο αρμόδιος διατάκτης ελέγχει, το αργότερο πριν από την πληρωμή του υπολοίπου, την εκπλήρωση των όρων που αποδεσμεύουν την πληρωμή με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή, συμπεριλαμβανομένης, όπου απαιτείται, της επίτευξης απόδοσης και/ή αποτελεσμάτων. Επιπροσθέτως, η εκπλήρωση των όρων αυτών μπορεί να υπόκειται σε εκ των υστέρων ελέγχους.

Το ύψος της χρηματοδότησης με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή που καθορίζεται εκ των προτέρων με εφαρμογή της εγκριθείσας από τον αρμόδιο διατάκτη ή την Επιτροπή μεθόδου βάσει του άρθρου 181 δεν αμφισβητείται με εκ των υστέρων ελέγχους. Αυτό ισχύει με την επιφύλαξη του δικαιώματος του αρμόδιου διατάκτη να επαληθεύσει ότι πληρούνται οι αναφερόμενοι στο πρώτο εδάφιο όροι της παρούσας παραγράφου που αποδεσμεύουν την πληρωμή και να μειώσει το ποσό της επιχορήγησης σύμφωνα με το άρθρο 131 παράγραφος 4, σε περίπτωση που οι εν λόγω όροι δεν πληρούνται ή σε περίπτωση παρατυπίας, απάτης ή αθέτησης άλλων υποχρεώσεων. Όταν η χρηματοδότηση με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις συνήθεις πρακτικές κοστολόγησης του δικαιούχου, εφαρμόζεται το άρθρο 185 παράγραφος 2.

2. Η συχνότητα και το πεδίο των επαληθεύσεων και των ελέγχων μπορεί να εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από τη φύση της δράσης ή τον δικαιούχο, περιλαμβανομένων προηγούμενων παρατυπιών ή απάτης που έχουν καταλογιστεί στον εν λόγω δικαιούχο.

3. Οι όροι που αποδεσμεύουν την πληρωμή με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή δεν απαιτούν υποβολή στοιχείων σχετικά με τις δαπάνες τις οποίες όντως πραγματοποίησε ο δικαιούχος.

4. Η πληρωμή της επιχορήγησης βάσει χρηματοδότησης με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή δεν θίγει το δικαίωμα πρόσβασης στα λογιστικά βιβλία των δικαιούχων για τους σκοπούς που αναφέρονται στα άρθρα 129 και 184.

5. Για τους σκοπούς των επαληθεύσεων και ελέγχων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται τα στοιχεία α) και β) του άρθρου 186 παράγραφος 3.»

Το βελγικό δίκαιο

6 Όσον αφορά το βελγικό δίκαιο, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε στη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης ότι έπρεπε να ληφθεί υπόψη ο βελγικός αστικός κώδικας όπως ίσχυε κατά τον χρόνο σύναψης και εκτέλεσης της συμφωνίας επιχορήγησης.

7 Το άρθρο 1134 του βελγικού αστικού κώδικα όριζε τα εξής:

«Οι νομίμως συναφθείσες συμβάσεις επέχουν θέση νόμου μεταξύ των συμβαλλομένων.

Οι συμβάσεις αυτές δεν μπορούν να ανατραπούν παρά μόνον με αμοιβαία συναίνεση των συμβαλλομένων ή για τους λόγους που επιτρέπει ο νόμος.

Πρέπει να εκτελούνται με καλή πίστη.»

8 Το άρθρο 1161 του κώδικα αυτού προέβλεπε τα εξής:

«Όλες οι συμβατικές ρήτρες ερμηνεύονται σε συνάρτηση προς τις λοιπές ρήτρες της σύμβασης, οπότε σε κάθε συμβατική ρήτρα αποδίδεται η έννοια που απορρέει από τη δικαιοπραξία στο σύνολό της».

9 Το άρθρο 1162 του εν λόγω κώδικα είχε ως εξής:

«Εν αμφιβολία, η σύμβαση ερμηνεύεται εις βάρος του μέρους που συνέταξε το κείμενό της και υπέρ εκείνου που ανέλαβε δέσμευση συμβαλλόμενος σε αυτήν.»

10 Το άρθρο 1163 του ίδιου κώδικα όριζε τα εξής:

«Όσο γενικοί και αν είναι οι όροι μιας σύμβασης, αυτή καλύπτει μόνον τα θέματα για τα οποία φαίνεται ότι τα μέρη σκόπευαν να συμβληθούν.»

11 Το άρθρο 1315 του βελγικού αστικού κώδικα προέβλεπε ότι «[ό]ποιος αξιώνει την εκπλήρωση ενοχής οφείλει να αποδείξει την ύπαρξή της» και ότι, «[α]ντιστοίχως, όποιος υποστηρίζει ότι έχει απαλλαγεί οφείλει να αποδείξει την καταβολή ή το γεγονός το οποίο προκάλεσε την απόσβεση της ενοχής του».

Το ιστορικό της διαφοράς

12 Το ιστορικό της διαφοράς εκτίθεται στις σκέψεις 3 έως 24 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης ως εξής.

«3 Η ενάγουσα είναι εταιρία ελληνικού δικαίου η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα των νανοτεχνολογιών.

4 Στις 20 Δεκεμβρίου 2012 η ενάγουσα, ενεργώντας ως συντονίστρια κοινοπραξίας, συνήψε με τον REA την υπ' αριθ. 324443 συμφωνία επιχορήγησης για την εκτέλεση του έργου SANAD (στο εξής: συμφωνία επιχορήγησης) στο πλαίσιο του εβδόμου προγράμματος-πλαισίου δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (2007-2013). Η εν λόγω συμφωνία, η οποία τέθηκε σε ισχύ αυθημερόν, προέβλεπε μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ύψους 2 872 668,87 ευρώ (άρθρο 5) για το έργο αυτό, το οποίο επρόκειτο να υλοποιηθεί εντός περιόδου 48 μηνών, από 1ης Ιανουαρίου 2013, επιμεριζομένης σε δύο περιόδους αναφοράς 24 μηνών (άρθρα 3 και 4).

5 Στόχος του έργου SANAD ήταν η βελτίωση της αποδοτικότητας των αεροπορικών μεταφορών μέσω της αξιολόγησης, από ερευνητές των μετεχόντων οργανισμών, επιλεγμένων επιστρώσεων για τη βελτιστοποίηση της αποπάγωσης και τη μείωση των ιχνών συμπύκνωσης που αφήνουν πίσω τους τα αεροσκάφη, της προώθησης της μεταφοράς γνώσεων μεταξύ των μετεχόντων στο έργο και της συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκών και μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ).

6 Στις 7, 15, 17 και 28 Ιανουαρίου 2013 τέσσερις άλλοι μετέχοντες στο έργο SANAD προσχώρησαν διαδοχικώς ως δικαιούχοι στη συμφωνία επιχορήγησης, μεταξύ των οποίων ένα πανεπιστήμιο που επρόκειτο να υποδεχθεί αποσπασμένους ερευνητές (στο εξής: πανεπιστήμιο υποδοχής).

7 Το έργο SANAD ολοκληρώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

8 Κατ' εφαρμογήν της συμφωνίας επιχορήγησης, οι δικαιούχοι του έργου SANAD έλαβαν από την Ένωση προχρηματοδότηση ύψους 1 867 234,77 ευρώ και ενδιάμεση πληρωμή ύψους 718 167,21 ευρώ, ήτοι συνολικά 2 585 401,98 ευρώ.

9 Στις 8 Οκτωβρίου 2018, στο πλαίσιο της τελικής καταβολής της συνεισφοράς της Ένωσης για το έργο SANAD, ο REA επισήμανε, με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς την ενάγουσα, ορισμένες αποκλίσεις και ελλείψεις στα προσκομισθέντα από αυτή δικαιολογητικά έγγραφα.

10 Στις 21 Αυγούστου 2019 ο REA ενημέρωσε την ενάγουσα ότι επρόκειτο να ξεκινήσει έναντι αυτής οικονομικό έλεγχο σε σχέση με τη συμφωνία επιχορήγησης για την περίοδο μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 2013 και 31ης Δεκεμβρίου 2016, με στοιχεία αναφοράς RAIA 201901 (στο εξής: οικονομικός έλεγχος). Ο REA υπέδειξε έναν λεπτομερή κατάλογο στοιχείων και εγγράφων που έπρεπε να τεθούν στη διάθεσή του για τους σκοπούς του εν λόγω ελέγχου.

11 Ο οικονομικός έλεγχος διενεργήθηκε μεταξύ της 22ας και της 24ης Οκτωβρίου 2019.

12 Στις 22 Ιουλίου 2020 ο REA κοινοποίησε στην ενάγουσα σχέδιο έκθεσης οικονομικού ελέγχου με τα αποτελέσματα του οικονομικού ελέγχου το οποίο κάλυπτε τις δύο περιόδους αναφοράς του έργου SANAD, ήτοι τη μεν πρώτη από την 1η Ιανουαρίου 2013 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2014, τη δε δεύτερη από την 1η Ιανουαρίου 2015 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2016. Το σχέδιο αυτό κατέληγε, μεταξύ άλλων, στο συμπέρασμα ότι ορισμένες κατηγορίες δαπανών που είχε πραγματοποιήσει η ενάγουσα στο πλαίσιο του εν λόγω έργου έπρεπε να θεωρηθούν μη επιλέξιμες βάσει των διατάξεων της συμφωνίας επιχορήγησης, ειδικότερα δε οι μηνιαίες αποζημιώσεις διαβίωσης, ύψους 177 074,80 ευρώ, και κινητικότητας, ύψους 22 202,88 ευρώ, που αφορούσαν την απόσπαση ερευνητών στο πανεπιστήμιο υποδοχής.

13 Στις 23 Σεπτεμβρίου 2020, κατόπιν παρατάσεως της προθεσμίας για την υποβολή παρατηρήσεων, η ενάγουσα αμφισβήτησε τα συμπεράσματα του σχεδίου έκθεσης οικονομικού ελέγχου.

14 Στις 30 Μαρτίου 2021 ο REA κοινοποίησε στην ενάγουσα την τελική έκθεση οικονομικού ελέγχου (στο εξής: τελική έκθεση οικονομικού ελέγχου) στην οποία αναφερόταν ότι το ποσό των 224 463,00 ευρώ είχε ζητηθεί καθ' υπέρβαση των όρων της συμφωνίας επιχορήγησης. Συναφώς, επισημάνθηκε ότι, ενώ το ποσό των 33 129,76 ευρώ για τις δραστηριότητες διαχείρισης έπρεπε να θεωρηθεί επιλέξιμο, οι ακόλουθες δαπάνες έπρεπε να απορριφθούν:

177 074,80 ευρώ για τη μηνιαία αποζημίωση διαβίωσης, 22 202,88 ευρώ για τη μηνιαία αποζημίωση κινητικότητας, 36 840,00 ευρώ για τη συνεισφορά στις "δαπάνες του προγράμματος έρευνας/κατάρτισης/μεταφοράς γνώσεων", 1 069,35 ευρώ για τις δραστηριότητες διαχείρισης και 20 405,73 ευρώ για τις συνεισφορές στα γενικά έξοδα.

15 Επομένως, στην τελική έκθεση ελέγχου, ο REA ενέμεινε στα συμπεράσματα του σχεδίου έκθεσης οικονομικού ελέγχου όσον αφορά, ειδικότερα, τις "μηνιαίες αποζημιώσεις διαβίωσης και κινητικότητας που είχαν ζητηθεί για τις αποσπάσεις", οι οποίες αφορούσαν τέσσερις ερευνητές αποσπασμένους από την ενάγουσα στο πανεπιστήμιο υποδοχής, καθώς και στα συμπεράσματα σχετικά με τις "δαπάνες για το πρόγραμμα έρευνας/κατάρτισης/μεταφοράς γνώσεων", τα οποία αφορούσαν τις αποσπάσεις τριών ερευνητών από το πανεπιστήμιο υποδοχής στην ενάγουσα. Επισήμανε επίσης ότι ο οικονομικός έλεγχος θεωρούνταν περατωμένος και ότι επρόκειτο να υλοποιηθούν οι αναφερόμενες σε αυτόν προσαρμογές, συμπεριλαμβανομένων του εντάλματος είσπραξης των καθ' υπέρβαση καταβληθέντων ποσών και του υπολογισμού της αποζημίωσης δυνάμει του άρθρου II.24 των γενικών όρων της συμφωνίας επιχορήγησης.

16 Στις 22 Απριλίου 2021 ο REA εξέδωσε την έκθεση αξιολόγησης της επίδοσης σχετικά με τη δεύτερη περίοδο αναφοράς του έργου SANAD (έτη 2015 και 2016).

17 Στις 5 Μαΐου 2021 ο REA απέστειλε στην ενάγουσα προκαταρκτική ενημερωτική επιστολή με την οποία την ενημέρωσε ότι είχε εγκρίνει την τελική έκθεση οικονομικού ελέγχου και ότι επρόκειτο να προβεί στην ανάκτηση των δαπανών που συνδέονταν με τη συμφωνία επιχορήγησης σύμφωνα με το αποτέλεσμα του οικονομικού ελέγχου και επιβεβαίωσε ότι η απαίτηση που έπρεπε να ανακτηθεί από την ενάγουσα ανερχόταν σε 224 463,00 ευρώ. Κάλεσε επίσης την ενάγουσα να κοινοποιήσει εγγράφως και εντός προθεσμίας δύο μηνών τυχόν αντιρρήσεις ως προς τα συμπεράσματα του ελέγχου αυτού.

18 Στις 17 Μαΐου 2021 η ενάγουσα αμφισβήτησε την τελική έκθεση ελέγχου.

19 Στις 18 Μαΐου 2021 ο REA απέστειλε απάντηση στην ενάγουσα.

20 Στις 28 Μαΐου 2021 η ενάγουσα απέστειλε εκ νέου επιστολή στον REA για να εκφράσει τη διαφωνία της με την τελική έκθεση οικονομικού ελέγχου, εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι είχε εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπείχε από τη συμφωνία επιχορήγησης.

21 Την 1η Ιουλίου 2021 η ενάγουσα απέστειλε επιστολή στον REA επαναλαμβάνοντας, αφενός, την εκ μέρους της αμφισβήτηση των συμπερασμάτων της τελικής έκθεσης οικονομικού ελέγχου και, αφετέρου, τη θέση της ότι είχαν τηρηθεί οι απαιτήσεις της συμφωνίας επιχορήγησης και ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που είχε προσκομίσει σχετικά με τις αμφισβητούμενες δαπάνες ήταν επαρκή και πειστικά.

22 Στις 22 Δεκεμβρίου 2021 ο REA απέστειλε επιστολή στην ενάγουσα σε απάντηση προς τα επιχειρήματα που είχαν προβληθεί με τις από 17 και 28 Μαΐου και 1 Ιουλίου 2021 επιστολές της εξηγώντας ότι τα επιχειρήματα αυτά δεν ήταν ικανά να μεταβάλουν τα συμπεράσματα της τελικής έκθεσης οικονομικού ελέγχου. Επισύναψε στο σχετικό με τον οικονομικό έλεγχο έγγραφο το υπ' αριθ. 3242113938 χρεωστικό σημείωμα, ομοίως με ημερομηνία 22 Δεκεμβρίου

2021, αξιώνοντας την καταβολή από όλους τους μετέχοντες στο έργο αυτό συνολικού ποσού 681 364,81 ευρώ για το έργο SANAD, εκ των οποίων 224 463,0[0] ευρώ βάρυναν την ενάγουσα.

23 Στις 22 Ιουνίου 2022 η ενάγουσα ενημέρωσε τον REA σχετικά την επικαιροποίηση της κατανομής του συνολικού ποσού της απαίτησης ύψους 681 364,81 ευρώ που έπρεπε να ανακτηθεί από τους διάφορους μετέχοντες στο έργο SANAD. Μολονότι ενέμεινε στην κατ' αρχήν αμφισβήτησή της, η ενάγουσα επισήμανε ότι το μερίδιό της ανερχόταν σε 202 883,48 ευρώ και το μερίδιο των δύο άλλων μετεχόντων σε 211 855,32 και 266 626,01 ευρώ αντιστοίχως.

24 Στις 29 Σεπτεμβρίου 2022 ο REA απέστειλε στην ενάγουσα, αφενός, το υπ' αριθ. 3234220185 πιστωτικό σημείωμα συνολικού ποσού 681 364,81 ευρώ, ακυρώνοντας, μεταξύ άλλων, το υπ' αριθ. 3242113938 χρεωστικό σημείωμα, αφού έλαβε υπόψη την κατανομή της απαίτησής του μεταξύ των διαφόρων μετεχόντων στο έργο SANAD σύμφωνα με την από 22 Ιουνίου 2022 επιστολή της ενάγουσας, και, αφετέρου, το νέο χρεωστικό σημείωμα που αφορούσε ειδικά την απαίτησή του έναντι της ενάγουσας.»

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

13 Στις 30 Ιουνίου 2022 η αναιρεσείουσα άσκησε αγωγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, με αίτημα να διαπιστωθεί, κατ' ουσίαν, ότι είχε εκπληρώσει προσηκόντως τις συμβατικές υποχρεώσεις της και ότι, ως εκ τούτου, δεν όφειλε να επιστρέψει το ποσό που αναγραφόταν στο υπ' αριθ. 3242113938 χρεωστικό σημείωμα καθώς και να ακυρωθεί το τελευταίο.

14 Προς στήριξη της αγωγής, η αναιρεσείουσα προέβαλε τέσσερις λόγους, οι οποίοι αφορούσαν, κατ' ουσίαν, πρώτον, παράβαση του πεδίου εφαρμογής της συμφωνίας επιχορήγησης, δεύτερον, παράβαση των κανόνων ελέγχου των δαπανών, τρίτον, παραβίαση της αρχής της καλής πίστης η οποία είχε ως συνέπεια την αντιστροφή του βάρους αποδείξεως και, τέταρτον, παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

15 Στις 13 Δεκεμβρίου 2023 το Γενικό Δικαστήριο εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Με την απόφαση αυτή, το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, απέρριψε την αγωγή της αναιρεσείουσας και, αφετέρου, έκανε δεκτή την ανταγωγή του REA με αίτημα να αναγνωριστεί η απαίτησή του έναντι της ενάγουσας σύμφωνα με τη συμφωνία επιχορήγησης και να κηρυχθεί εκτελεστή, υποχρεώνοντας συνεπώς την αναιρεσείουσα να καταβάλει στον REA το ποσό των 202 883,48 ευρώ, σύμφωνα με το αίτημα του τελευταίου.

16 Προκαταρκτικώς, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στις σκέψεις 28 έως 32 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι έπρεπε να αποφανθεί επί της διαφοράς βάσει του ουσιαστικού δικαίου που είχε εφαρμογή στη συμφωνία επιχορήγησης. Υπογράμμισε ότι, εν προκειμένω, σύμφωνα με το άρθρο 9, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω συμφωνίας, αυτή διέπεται από τις δικές της διατάξεις, από τις πράξεις του δικαίου της Ένωσης σχετικά με το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (2007-2013), από τον δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και τους εκτελεστικούς του κανόνες, από τις λοιπές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και, επικουρικώς, από το βελγικό δίκαιο. Το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε ότι οι ουσιαστικοί κανόνες που διέπουν τη συμφωνία επιχορήγησης προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25 Οκτωβρίου 2012,

σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ 2012, L 298, σ. 1), και ότι οι διαδικαστικοί κανόνες που διέπουν τον οικονομικό έλεγχο απορρέουν από τον δημοσιονομικό κανονισμό του 2018. Όσον αφορά το βελγικό δίκαιο, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι έπρεπε να ληφθεί υπόψη ο βελγικός αστικός κώδικας όπως ίσχυε κατά τον χρόνο σύναψης και εκτέλεσης της συμφωνίας επιχορήγησης.

17 Όσον αφορά το βάσιμο της αγωγής, το Γενικό Δικαστήριο, πρώτον, εξέτασε και απέρριψε ως αβάσιμο, στις σκέψεις 35 έως 54 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τον πρώτο λόγο της αναιρεσείουσας κατά τον οποίο, κατ' ουσίαν, κακώς ο REA είχε καταρτίσει τελική έκθεση οικονομικού ελέγχου, η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας επιχορήγησης, σε σχέση με τη χρηματοδότηση με ενιαίο συντελεστή η οποία, ως εκ τούτου, δεν έπρεπε να υποβληθεί σε εκ των υστέρων έλεγχο.

18 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στη σκέψη 42 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι, λαμβανομένων υπόψη των όρων της συμφωνίας επιχορήγησης –ειδικότερα του άρθρου II.17 και του άρθρου II.21 των γενικών όρων της–, η κατ' αποκοπήν κάλυψη επιλέξιμων δαπανών, ιδίως των εξόδων απόσπασης, δεν ασκούσε καμία επιρροή όσον αφορά τη δυνατότητα του REA ή της Επιτροπής να διενεργήσουν οικονομικό έλεγχο και, στο πλαίσιο αυτό, να ζητήσουν από την αναιρεσείουσα, ως δικαιούχο, να προσκομίσει δικαιολογητικά προκειμένου να αποδείξει το υποστατό των πραγματοποιηθεισών δαπανών ούτως ώστε να εξακριβωθεί ότι «[η συμφωνία αυτή] τυγχάνει ορθής διαχείρισης και [ότι] τηρούνται οι διατάξεις της κατά την εκτέλεσή της», όπως προβλέπεται στο άρθρο II.21, παράγραφος 2, των γενικών όρων της εν λόγω συμφωνίας.

19 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 43 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, το αίτημα προσκόμισης τέτοιων δικαιολογητικών, το οποίο ουδόλως μπορεί να θεωρηθεί εν προκειμένω ότι υποβλήθηκε εκπροθέσμως, δεν αποσκοπούσε, αντιθέτως προς όσα υποστήριξε η αναιρεσείουσα, να αμφισβητήσει τον κατ' αποκοπήν χαρακτήρα της κάλυψης των επίμαχων δαπανών, αλλά είχε ως μοναδικό σκοπό να καταδείξει ότι οι δαπάνες αυτές, ιδίως εκείνες που αφορούσαν τις αποσπάσεις ερευνητών, είχαν πράγματι πραγματοποιηθεί, γεγονός που παρείχε δικαίωμα κατ' αποκοπήν κάλυψής τους.

20 Εν συνεχεία, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, στις σκέψεις 44 έως 53 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τα επιχειρήματα με τα οποία η αναιρεσείουσα αμφισβητούσε την προσέγγιση αυτή και έκρινε, μεταξύ άλλων, στις σκέψεις 50 έως 52 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι το γεγονός ότι το έργο SANAD είχε ολοκληρωθεί επιτυχώς δεν μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση τη διενέργεια του οικονομικού ελέγχου ή τους όρους πραγματοποίησής του από τον REA.

21 Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε και απέρριψε ως αβάσιμο, στις σκέψεις 55 έως 66 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τον δεύτερο λόγο, με τον οποίο προβαλλόταν, κατ' ουσίαν, παράβαση εκ μέρους του REA των κανόνων ελέγχου των δαπανών που είχε πραγματοποιήσει η αναιρεσείουσα, κατά το μέρος που, προκειμένου να συμπληρωθούν τα αποδεικτικά στοιχεία που είχε αρχικώς προσκομίσει η τελευταία, ο REA ζήτησε από την αναιρεσείουσα πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία, όπως κάρτες επιβίβασης ή αποδείξεις για τα έξοδα διαμονής των ερευνητών που μετείχαν στο έργο.

22 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου II.21.2 των γενικών όρων της συμφωνίας επιχορήγησης, η συμφωνία αυτή, όπως και το απορρέον εξ αυτής δικαίωμα ελέγχου, απαιτούν από τον

δικαιούχο να είναι σε θέση να προσκομίσει «όλα τα λεπτομερή πληροφοριακά στοιχεία και δεδομένα» προς απόδειξη των δαπανών και των δραστηριοτήτων καθώς και τη συμμόρφωση των τελευταίων προς τη συμφωνία επιχορήγησης.

23 Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 60 και 61 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, δεδομένου ότι ο οικονομικός έλεγχος είχε καταδείξει ορισμένες ελλείψεις, ακόμη και ανακολουθίες, στο αίτημα κάλυψης των δαπανών σχετικά με τις επίμαχες αποσπάσεις, ήταν καθήκον του REA να ζητήσει δικαιολογητικά στοιχεία τα οποία μπορούσαν να έχουν, όσον αφορά την απόδειξη των μετακινήσεων προς το πανεπιστήμιο υποδοχής, τη μορφή ιδίως εισιτηρίων μεταφοράς και καρτών επιβιβάσεως, και όσον αφορά την in situ διαμονή, ιδίως αποδείξεων για έξοδα διαμονής.

24 Επ' αυτού, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι, σύμφωνα με θεμελιώδη αρχή που διέπει τις χρηματοδοτικές συνδρομές της Ένωσης, η Ένωση δύναται να επιχορηγεί μόνον δαπάνες που πράγματι πραγματοποιήθηκαν. Από την αρχή αυτή συνάγεται ότι δεν αρκεί ο δικαιούχος της ενίσχυσης να αποδείξει ότι το έργο έχει υλοποιηθεί προκειμένου να δικαιολογηθεί η χορήγηση ορισμένης επιχορήγησης. Ο δικαιούχος οφείλει επιπλέον να αποδείξει ότι υποβλήθηκε στις δηλωθείσες δαπάνες σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη χορήγηση της οικείας επιχορήγησης ή χρηματοδοτικής συνδρομής, μόνον δε οι δεόντως αιτιολογημένες δαπάνες μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες. Η υποχρέωσή του για την τήρηση των προβλεπόμενων χρηματοοικονομικών όρων αποτελεί μάλιστα μία από τις βασικές δεσμεύσεις του και, εξ αυτού του λόγου, συνιστά προϋπόθεση για τη χορήγηση της επιχορήγησης της Ένωσης.

25 Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε και απέρριψε ως αβάσιμο, στις σκέψεις 67 έως 96 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τον τρίτο λόγο, ο οποίος αφορούσε, κατ' ουσίαν, παραβίαση της αρχής της καλής πίστης εκ μέρους του REA, δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα είχε, εν πάση περιπτώσει, κοινοποιήσει εγκαίρως όλα τα ζητηθέντα έγγραφα και ότι η απόρριψη της κάλυψης των εξόδων απόσπασης στο πλαίσιο εκ των υστέρων ελέγχου είχε πραγματοποιηθεί κατά παραβίαση της αρχής αυτής.

26 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 78 και 79 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι, όταν πρόκειται για κατ' αποκοπήν χρηματοδότηση, είναι δυνατή η διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων στο πλαίσιο του οικονομικού ελέγχου, σύμφωνα με το άρθρο 183 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018.

27 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο επανέλαβε, στη σκέψη 80 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι δεν αρκεί να έχουν επιτευχθεί συγκεκριμένες εκροές ή αποτελέσματα στο πλαίσιο του έργου SANAD από επιστημονικής ή τεχνικής απόψεως και κατά τρόπο σύμφωνο προς τα οριζόμενα στη συμφωνία επιχορήγησης προκειμένου να επιτραπεί η αυτόματη καταβολή της κατ' αποκοπήν χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης ή να καταστεί περιττός ο οικονομικός έλεγχος ο οποίος, όπως εν προκειμένω, δεν απέβλεπε στο να εξακριβωθεί η υλοποίηση των συγκεκριμένων σκοπών που επεδίωκε το εν λόγω έργο, αλλά η ακρίβεια των πληροφοριών που θεμελίωναν δικαίωμα καταβολής της οικείας συνδρομής.

28 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης, στις σκέψεις 83 και 84 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι οι σχέσεις μεταξύ των διαδίκων διέπονται πρωτίστως από τους όρους της συμφωνίας επιχορήγησης, το άρθρο II.21, παράγραφοι 2 και 3, των γενικών όρων της οποίας προβλέπει τη δυνατότητα του REA ή της Επιτροπής να ζητήσει, στο πλαίσιο οικονομικού ελέγχου, εντός πενταετίας από τη λήξη του έργου SANAD, από την αναιρεσείουσα, ως δικαιούχο, να

προσκομίσει δικαιολογητικά προκειμένου να αποδείξει το υποστατό των πραγματοποιηθεισών δαπανών. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, ο REA ουδέποτε είχε την πρόθεση να τροποποιήσει τα δικαιώματα που αντλούσε από τη συμφωνία επιχορήγησης ούτε να παραιτηθεί από μέρος αυτών όσον αφορά τη δυνατότητά του να ζητήσει από την αναιρεσείουσα την προσκόμιση δικαιολογητικών.

29 Τέταρτον και τελευταίο, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε και απέρριψε ως αβάσιμο, στις σκέψεις 97 έως 104 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τον τέταρτο λόγο, ο οποίος αφορούσε, κατ' ουσίαν, παραβίαση από τον REA της αρχής της αναλογικότητας κατά την εκτίμησή του σχετικά με την απόδειξη των δαπανών που είχε δηλώσει η αναιρεσείουσα.

30 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, στη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι δεν παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας όταν ένας διατάκτης δαπανών, οι οποίες έχουν τη μορφή χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης, εκτιμά ότι δεν αρκεί ο δικαιούχος μιας τέτοιας συνδρομής, για να μπορεί να δικαιολογήσει τη χορήγησή της, να αποδείξει την υλοποίηση ορισμένου έργου και απαιτεί από τον εν λόγω δικαιούχο να αποδείξει ότι οι δηλωθείσες δαπάνες έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους χορήγησης της οικείας συνδρομής.

31 Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου στη σκέψη 100 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ο REA ορθώς έκρινε ότι τα αποδεικτικά στοιχεία που είχε προσκομίσει αρχικώς η αναιρεσείουσα και τα οποία αφορούσαν τα έξοδα μετακίνησης και διαμονής διαφόρων αποσπασμένων ερευνητών δεν πληρούσαν τις απαιτήσεις της συμφωνίας επιχορήγησης.

32 Επομένως, όπως διαπίστωσε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 101 και 102 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ο REA δεν είχε άλλη επιλογή, υπό το πρίσμα των υποχρεώσεων που υπείχε ως διατάκτης δαπανών, από το να ζητήσει από την αναιρεσείουσα την επιστροφή μέρους της αχρεωστήτως καταβληθείσας χρηματοδοτικής συνδρομής, δεν μπορεί δε να προσαφθεί στον REA παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας όταν απλώς τήρησε την υποχρέωσή του να ζητήσει την επιστροφή της χρηματοδοτικής συνδρομής που είχε χορηγηθεί στην αναιρεσείουσα, κατ' αναλογία προς την εκ μέρους της αθέτηση των συμβατικών υποχρεώσεών της.

Τα αιτήματα των διαδίκων στην αναιρετική διαδικασία

33 Η αναιρεσείουσα ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει εν όλω ή εν μέρει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·

– να κηρύξει ανίσχυρο και μη παράγον έννομα αποτελέσματα το υπ' αριθ. 3242113938 χρεωστικό σημείωμα της 22ας Δεκεμβρίου 2021 που εξέδωσε ο REA εις βάρος της αναιρεσείουσας για ποσό, όπως αναθεωρήθηκε, ύψους 202 883,48 ευρώ·

– επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου να εκδώσει εκείνο νέα απόφαση δεχόμενο τα αιτήματα που υποβλήθηκαν ενώπιόν του, και

– σε κάθε περίπτωση, να καταδικάσει τον REA στα δικαστικά έξοδα και στις λοιπές δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε η αναιρεσείουσα τόσο στο στάδιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως όσο και κατά τη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

34 Ο REA ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της, και

– να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

35 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προβάλλει πέντε λόγους αναιρέσεως οι οποίοι αφορούν, ο πρώτος, προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, ο δεύτερος, πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης στο πλαίσιο κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης, ο τρίτος, εσφαλμένη ερμηνεία της συμφωνίας επιχορήγησης και του βελγικού δικαίου, ο τέταρτος, παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων και, ο πέμπτος, αντιστροφή του βάρους αποδείξεως και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

36 Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 34 και 53 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και αφορά προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη την ανισομέρεια μεταξύ των μερών της συμφωνίας επιχορήγησης και αρνήθηκε να εφαρμόσει την αρχή της χρηστής διοίκησης, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη.

37 Ο λόγος αυτός αναιρέσεως αποτελείται από δύο σκέλη.

Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως

– *Επιχειρήματα των διαδίκων*

38 Με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας, στη σκέψη 53 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να γίνει βασίμως επίκληση παράβασης του άρθρου 41 του Χάρτη στο πλαίσιο συμβατικής διαφοράς εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, με την αιτιολογία ότι στο πλαίσιο της τελευταίας μπορεί να γίνει επίκληση μόνον παραβάσεων των συμβατικών διατάξεων ή του εφαρμοστέου στη σύμβαση δικαίου όταν, όπως εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο δεν έχει επιληφθεί ταυτοχρόνως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, προσφυγής ακυρώσεως κατά απόφασης της Επιτροπής που αποτελεί εκτελεστό τίτλο και βεβαιώνει επισήμως μια συμβατική αξίωση. Συναφώς, κακώς το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε στην απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, ADR Center κατά Επιτροπής (C-584/17 P, EU:C:2020:576, σκέψη 88), η οποία, όπως αναφέρεται, εφαρμόζεται κατ' αναλογίαν. Επιπλέον, κατά την αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, επίσης εσφαλμένως, στη σκέψη 34 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι, παρά τη χρήση ορολογίας που χρησιμοποιείται σε προσφυγές ασκούμενες βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, το εισαγωγικό δικόγραφο έπρεπε να θεωρηθεί ότι στηρίζεται στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ και ότι εμπίπτει στο πεδίο των συμβατικών διαφορών.

39 Η αναιρεσείουσα φρονεί ότι η εκτίμηση αυτή προσβάλλει το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη, και υποστηρίζει ότι, με την απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, Inclusion Alliance for Europe κατά Επιτροπής (C-378/16 P, EU:C:2020:575, σκέψη 81), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, εάν οι διάδικοι αποφασίσουν, μέσω ρήτρας διαιτησίας στη μεταξύ τους σύμβαση, να αναγνωρίσουν στον δικαστή της Ένωσης αρμοδιότητα να αποφαίνεται επί διαφορών σχετικών με την ως άνω σύμβαση, ο εν λόγω δικαστής θα είναι αρμόδιος να εξετάσει ενδεχόμενες παραβάσεις του Χάρτη και παραβιάσεις των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο δίκαιο που προβλέπει η σύμβαση.

40 Ο REA υποστηρίζει, προκαταρκτικώς, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν προσέβαλε, στις σκέψεις 34 και 53 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη, στο μέτρο που, αφενός, στη σκέψη 53 της απόφασης αυτής εκτίθενται οι λόγοι για τους οποίους το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να προβληθεί παράβαση του άρθρου 41 του Χάρτη στο πλαίσιο αγωγής ασκούμενης δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ και, αφετέρου, στη σκέψη 34 της ίδιας απόφασης αποσαφηνίζεται το περιεχόμενο του αιτήματος της πρωτοδίκως ενάγουσας. Συνεπώς, ο λόγος αυτός αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής.

41 Επικουρικώς, ο REA υποστηρίζει ότι το σκέλος αυτό είναι αβάσιμο καθόσον, αφενός, στη σκέψη 34 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης εκτίθενται οι προκαταρκτικές παρατηρήσεις του Γενικού Δικαστηρίου προκειμένου να διαπιστωθεί ότι το ένδικο βοήθημα που άσκησε η αναιρεσείουσα, το οποίο στηρίζεται στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ και όχι στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ, είναι παραδεκτό και, αφετέρου, οι αιτιάσεις της αναιρεσείουσας που μνημονεύονται στη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης δεν τεκμηριώνονται από κανένα επιχείρημα.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

42 Επισημαίνεται ότι η αρχή της χρηστής διοίκησης συνεπάγεται την υποχρέωση του αρμόδιου θεσμικού οργάνου να ερευνά, με επιμέλεια και αμεροληψία, όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης περίπτωσης (αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, Επιτροπή κατά Εσθονίας, C-505/09 P, EU:C:2012:179, σκέψη 95, και της 8ης Οκτωβρίου 2020, Union des industries de la protection des plantes, C-514/19, EU:C:2020:803, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

43 Όταν τα θεσμικά και λοιπά όργανα ή οι οργανισμοί της Ένωσης ενεργούν στο πλαίσιο της εκτέλεσης σύμβασης της οποίας έχουν συνομολογήσει τις ρήτρες, η κατάσταση αυτή εμπίπτει στο δίκαιο της Ένωσης και, επομένως, στο πεδίο εφαρμογής του Χάρτη, κατά την έννοια του άρθρου 51 αυτού.

44 Επομένως, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, όταν τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης εκτελούν σύμβαση, εξακολουθούν να υπόκεινται στις υποχρεώσεις που υπέχουν από τον Χάρτη και από τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης. Κατά συνέπεια, σε περίπτωση που το εφαρμοστέο επί της σχετικής σύμβασης δίκαιο δεν διασφαλίζει τις ίδιες εγγυήσεις με εκείνες τις οποίες παρέχουν ο Χάρτης και οι γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση διασφαλίσεως των εγγυήσεων αυτών έναντι των αντισυμβαλλομένων τους (αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2020, Inclusion Alliance for Europe κατά Επιτροπής, C-378/16 P, EU:C:2020:575, σκέψη 82, και της 16ης Ιουλίου 2020, ADR Center κατά Επιτροπής, C-584/17 P, EU:C:2020:576, σκέψη 86).

45 Επίσης, εάν οι διάδικοι αποφασίσουν, μέσω ρήτρας διαιτησίας στη μεταξύ τους σύμβαση, να αναγνωρίσουν στον δικαστή της Ένωσης αρμοδιότητα να αποφαίνεται επί διαφορών σχετικών με την ως άνω σύμβαση, ο εν λόγω δικαστής θα είναι αρμόδιος να εξετάσει ενδεχόμενες παραβάσεις του Χάρτη και παραβιάσεις των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο δίκαιο που προβλέπει η σύμβαση (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, Inclusion Alliance for Europe κατά Επιτροπής, C-378/16 P, EU:C:2020:575, σκέψη 81).

46 Η νομολογία αυτή επιβεβαιώθηκε προσφάτως, πριν από την έκδοση της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, σε πλαίσιο παρόμοιο με αυτό της υπό κρίση υπόθεσης, ήτοι στο πλαίσιο αναιρέσεως κατά απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου που εκδόθηκε επί αγωγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, με την οποία η αναιρεσείουσα προέβαλλε, μεταξύ άλλων, παραβίαση από την Επιτροπή της αρχής της χρηστής διοίκησης κατά την έννοια του άρθρου 41 του Χάρτη (αποφάσεις της 14ης Ιουλίου 2022, SGI Studio Galli Ingegneria κατά Επιτροπής, C-371/21 P, EU:C:2022:566, σκέψη 79, και της 29ης Σεπτεμβρίου 2022, HIM κατά Επιτροπής, C-500/21 P, EU:C:2022:741, σκέψη 41).

47 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο αποκλείοντας, στη σκέψη 53 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τη δυνατότητα του δικαστή της Ένωσης να ελέγξει εάν υπήρξε παραβίαση της κατοχυρούμενης στο άρθρο 41 του Χάρτη αρχής της χρηστής διοίκησης στο πλαίσιο διαφοράς η οποία, όπως εν προκειμένω, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 272 ΣΛΕΕ.

48 Πρέπει, εντούτοις, να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, εάν το σκεπτικό απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου ενέχει παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, αλλά το διατακτικό της είναι ορθό για άλλους νομικούς λόγους, η παραβίαση αυτή δεν μπορεί να επιφέρει την αναίρεση της οικείας απόφασης, πρέπει δε να γίνει αντικατάσταση αιτιολογίας και να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2024, Coppo Gavazzi κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου, C-725/20 P, EU:C:2024:766, σκέψη 114 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

49 Επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί εάν η απόρριψη της αιτίασης περί προσβολής του κατοχυρούμενου στο άρθρο 41 του Χάρτη δικαιώματος χρηστής διοίκησης είναι ορθή για νομικούς λόγους διαφορετικούς από εκείνους που ενέχουν την πλάνη που διαπιστώθηκε στη σκέψη 47 της παρούσας απόφασης.

50 Συναφώς, αφενός, σύμφωνα με το άρθρο 183, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, ο αρμόδιος διατάκτης ελέγχει, το αργότερο πριν από την πληρωμή του υπολοίπου, μεταξύ άλλων την εκπλήρωση των όρων που αποδεσμεύουν την πληρωμή με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή, συμπεριλαμβανομένης, όπου απαιτείται, της επίτευξης απόδοσης και/ή αποτελεσμάτων. Η ανωτέρω διάταξη διευκρινίζει ότι η εκπλήρωση των όρων αυτών μπορεί επίσης να αποτελέσει αντικείμενο εκ των υστέρων ελέγχων και, επομένως, αναγνωρίζει ρητώς το δικαίωμα του αρμόδιου διατάκτη να επαληθεύσει την εκπλήρωση των όρων που αποδεσμεύουν την πληρωμή και να μειώσει το ποσό της επιχορήγησης σε περίπτωση που οι εν λόγω όροι δεν πληρούνται ή σε περίπτωση παρατυπίας, απάτης ή αθέτησης άλλων υποχρεώσεων. Συναφώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας επιχορήγησης που συνήφθη μεταξύ των διαδίκων, και ιδίως με το άρθρο II.21, παράγραφος 1, αυτής, ο REA ή η Επιτροπή μπορούν, ανά πάσα στιγμή κατά την εκτέλεση του έργου και εντός πενταετίας από την ολοκλήρωσή του, να ζητήσουν τη διενέργεια οικονομικών ελέγχων σχετικά με την ορθή εκτέλεση της συμφωνίας επιχορήγησης.

51 Αφετέρου, το άρθρο II.21, παράγραφος 3, της συμφωνίας επιχορήγησης προβλέπει την υποχρέωση του δικαιούχου της χρηματοδότησης να διατηρεί επί πενταετία από την ολοκλήρωση του έργου τα πρωτότυπα ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, επικυρωμένα αντίγραφα, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών αντιγράφων, όλων των εγγράφων που αφορούν τη συμφωνία επιχορήγησης.

52 Από τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου στις σκέψεις 7 έως 10 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης προκύπτει ότι το έργο SANAD ολοκληρώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2016 και ότι ο REA ενημέρωσε την αναιρεσείουσα στις 21 Αυγούστου 2019 για την κίνηση διαδικασίας οικονομικού ελέγχου, αφού είχε προηγουμένως αποστείλει μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 8 Οκτωβρίου 2018, με το οποίο είχε ήδη επισημάνει, στο πλαίσιο της τελικής πληρωμής της συνεισφοράς της Ένωσης για το έργο SANAD και, συνεπώς, πριν από την πληρωμή του υπολοίπου, την ύπαρξη ορισμένων αποκλίσεων και ελλείψεων στα προσκομισθέντα από την αναιρεσείουσα δικαιολογητικά.

53 Επιπλέον, στη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι, σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας επιχορήγησης, οι οικονομικοί έλεγχοι μπορούσαν να διενεργηθούν από το προσωπικό του REA ή της Επιτροπής και διαπίστωσε ότι, παρά τον ισχυρισμό της αναιρεσείουσας ότι το προσωπικό αυτό δεν ήταν αμερόληπτο, η τελευταία δεν είχε προσκομίσει το παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο ως προς το σημείο αυτό.

54 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο επίμαχος έλεγχος δεν διενεργήθηκε ούτε καθυστερημένα ούτε κατά τρόπο αντίθετο προς την αρχή της αμεροληψίας.

55 Επομένως, παρά την πλάνη περί το δίκαιο που διαπιστώθηκε στη σκέψη 47 της παρούσας απόφασης, το επιχείρημα της Glonatech περί προσβολής του δικαιώματος χρηστής διοίκησης, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 41 του Χάρτη, δεν ήταν βάσιμο και έπρεπε, ως εκ τούτου, να απορριφθεί από το Γενικό Δικαστήριο.

56 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 48 της παρούσας απόφασης, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως

– *Επιχειρήματα των διαδίκων*

57 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, αποκλείοντας την εφαρμογή, εν προκειμένω, της αρχής της χρηστής διοίκησης, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον δεν έλαβε υπόψη την ανισομέρεια μεταξύ των μερών της συμφωνίας επιχορήγησης. Στο πλαίσιο αυτό, τίθεται το ζήτημα εάν η Επιτροπή μπορεί να είναι ταυτοχρόνως δικαστής και διάδικος, σωρεύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο προνόμια δημόσιας εξουσίας. Συναφώς, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το άρθρο 41 του Χάρτη αντιτίθεται στη χρήση προνομίων δημόσιας εξουσίας κατά την άσκηση δικαιωμάτων που απορρέουν από συμβατικές σχέσεις στο πλαίσιο των οποίων, κατ' αρχήν, τα μέρη πρέπει να είναι ισότιμα.

58 Αγνοώντας την πτυχή αυτή, το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε, κατά την άποψή της, τη θεμελιώδη αρχή που κατοχυρώνεται στο άρθρο 1161 του βελγικού αστικού κώδικα, ήτοι την ανάγκη συνολικής προσέγγισης κατά την ερμηνεία σύμβασης, καθόσον δεν έλαβε υπόψη, εν προκειμένω, τον αντίκτυπο της κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης. Ομοίως, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 1162 του βελγικού αστικού κώδικα, κατά το οποίο, εν αμφιβολία, η σύμβαση ερμηνεύεται εις βάρος του μέρους που συνέταξε το κείμενό της και υπέρ εκείνου που ανέλαβε δέσμευση συμβαλλόμενος σε αυτήν.

59 Ο REA εκτιμά ότι το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

60 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 256 ΣΛΕΕ, από το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και από το άρθρο 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', και το άρθρο 169 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, στην αίτηση αναιρέσεως πρέπει να προσδιορίζονται με ακρίβεια τα βαλλόμενα στοιχεία της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο την αίτηση αυτή, επί ποινή απαραδέκτου της αιτήσεως αναιρέσεως ή του οικείου λόγου αναιρέσεως [απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2025, Região Autónoma da Madeira κατά Επιτροπής (Ελεύθερη ζώνη Μαδέρας), C-547/23 P, EU:C:2025:22, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

61 Επιπλέον, από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη στον βαθμό που περιορίζεται στην επανάληψη των λόγων ακυρώσεως και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, περιλαμβανομένων και εκείνων που στηρίζονταν σε περιστατικά τα οποία ρητώς απορρίφθηκαν από το δικαστήριο αυτό. Πράγματι, μια τέτοια αίτηση αναιρέσεως συνιστά στην πραγματικότητα απλώς και μόνον αίτηση επανεξετάσεως του ενδίκου βοηθήματος που ασκήθηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, πράγμα που εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας (απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital κατά Επιτροπής, C-449/14 P, EU:C:2016:848, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

62 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι, όπως επισημαίνει ο REA, η επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας δεν βάλλει κατά των διαπιστώσεων της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, αλλά, όπως προκύπτει ιδίως από την παραπομπή που έκανε η αναιρεσείουσα, με την αίτηση αναιρέσεως, στο δικόγραφο της αγωγής της ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, αφορά μάλλον τη διαφορά μεταξύ των μερών της συμφωνίας επιχορήγησης, η οποία αποτέλεσε ήδη το αντικείμενο της πρωτόδικης διαδικασίας.

63 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι οι παραπομπές της αναιρεσείουσας στα άρθρα 1161 και 1162 του βελγικού αστικού κώδικα δεν αφορούν ούτε τις σκέψεις 34 και 53 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης ούτε κάποιο άλλο συγκεκριμένο τμήμα της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης. Επομένως, η αναιρεσείουσα αναφέρεται απλώς σε διαφωνίες μεταξύ των μερών της συμφωνίας επιχορήγησης και βάλλει, κατ' ουσίαν, κατά του γεγονότος ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έκανε δεκτούς τους πρωτοδίκως προβληθέντες λόγους και επιχειρήματα, χωρίς να προσδιορίζει κάποια πλάνη περί το δίκαιο ή εσφαλμένο χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών από το Γενικό Δικαστήριο που θα μπορούσαν συγκεκριμένα να στοιχειοθετήσουν παράβαση του άρθρου 41 του Χάρτη.

64 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 60 και 61 της παρούσας απόφασης, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

65 Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

66 Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 40 έως 47 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και αφορά πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης στο πλαίσιο κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης.

67 Η αναιρεσείουσα φρονεί ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ενέχει πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η συμφωνία επιχορήγησης διεπόταν κατ' αρχάς από τις δικές της διατάξεις και ότι ο κατ' αποκοπήν χαρακτήρας της χρηματοδότησης ορισμένων δαπανών βάσει της συμφωνίας αυτής δεν ασκούσε επιρροή όσον αφορά τον καθορισμό των ελέγχων που μπορούσαν να διενεργηθούν εκ των υστέρων στο πλαίσιο οικονομικού ελέγχου. Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει επομένως ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στον τομέα της κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης.

68 Συναφώς, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο κακώς έκρινε, στη σκέψη 42 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι «η κατ' αποκοπήν κάλυψη επιλέξιμων δαπανών, ιδίως των εξόδων απόσπασης, δεν ασκεί καμία επιρροή στη δυνατότητα του REA ή της Επιτροπής να διενεργήσουν οικονομικό έλεγχο και, στο πλαίσιο αυτό, να ζητήσουν από την ενάγουσα, ως δικαιούχο, να προσκομίσει δικαιολογητικά προκειμένου να αποδείξει το υποστατό των πραγματοποιηθεισών δαπανών» και, στη σκέψη 43 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι «το αίτημα προσκόμισης τέτοιων δικαιολογητικών […] δεν ισοδυναμεί […] με αμφισβήτηση του κατ' αποκοπήν χαρακτήρα της κάλυψης των εν λόγω δαπανών, αλλά έχει ως μοναδικό σκοπό να αποδειχθεί ότι οι δαπάνες αυτές, ειδικότερα εκείνες που αφορούν τις αποσπάσεις ερευνητών, όντως πραγματοποιήθηκαν, γεγονός που θεμελίωσε δικαίωμα κατ' αποκοπήν κάλυψής τους».

69 Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε εσφαλμένως τις σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης στον τομέα της κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης, ιδίως τα άρθρα 181 και 183 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018. Κατ' ουσίαν, κατά την αναιρεσείουσα, στο πλαίσιο κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης, όπως το επίμαχο εν προκειμένω, οι εκ των υστέρων έλεγχοι δεν μπορούν να θέσουν υπό αμφισβήτηση το ύψος της χορηγηθείσας χρηματοδότησης.

70 Ο REA υποστηρίζει ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

71 Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 40 έως 47 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και αφορά πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στον τομέα της κατ' αποκοπήν

χρηματοδότησης, ιδίως των άρθρων 181 και 183 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018. Κατ' ουσίαν, η αναιρεσείουσα εκτιμά ότι, στο πλαίσιο χρηματοδότησης με ενιαίο συντελεστή, όπως το επίμαχο εν προκειμένω, δεν θα ήταν δυνατόν να διενεργηθούν εκ των υστέρων έλεγχοι και να μειωθεί κατ' αυτόν τον τρόπο το ποσό της χορηγηθείσας χρηματοδότησης.

72 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, όπως υποστηρίζει ο REA, το συμπέρασμα του Γενικού Δικαστηρίου στη σκέψη 40 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης ότι η συμφωνία επιχορήγησης «διέπεται κατ' αρχάς από τις δικές της διατάξεις» δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνεπάγεται αποκλειστική εφαρμογή των διατάξεων της συμφωνίας επιχορήγησης, αλλά μάλλον υπό την έννοια ότι δίνει προτεραιότητα στις διατάξεις της συμφωνίας αυτής έναντι άλλων διατάξεων που μπορούν, ενδεχομένως, να τύχουν εφαρμογής, οπότε το επιχείρημα της αναιρεσείουσας στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης.

73 Ειδικότερα, αφού υπενθύμισε, στις σκέψεις 40 και 41 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τις διατάξεις των άρθρων II.17 και II.21 της συμφωνίας επιχορήγησης, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 42 της απόφασης αυτής, ότι «από την ανάγνωση των όρων της [εν λόγω συμφωνίας] διαπιστώνεται ότι η κατ' αποκοπήν κάλυψη επιλέξιμων δαπανών, ιδίως των εξόδων απόσπασης, δεν ασκεί καμία επιρροή στη δυνατότητα του REA ή της Επιτροπής να διενεργήσουν οικονομικό έλεγχο και, στο πλαίσιο αυτό, να ζητήσουν από την ενάγουσα, ως δικαιούχο, να προσκομίσει δικαιολογητικά προκειμένου να αποδείξει το υποστατό των πραγματοποιηθεισών δαπανών» ώστε να εξακριβωθεί ότι «[η εν λόγω συμφωνία] τυγχάνει ορθής διαχείρισης και [ότι] τηρούνται οι διατάξεις της κατά την εκτέλεσή της», όπως προβλέπεται στο άρθρο II.21, παράγραφος 2, των γενικών όρων της συμφωνίας [αυτής]».

74 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της αναιρεσείουσας, το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε ορθώς, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τα άρθρα 181 και 183 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, όπως προκύπτει ιδίως από τις σκέψεις 77 έως 80 της απόφασης αυτής. Ειδικότερα, από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει σαφώς ότι είναι δυνατή η διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων στο πλαίσιο οικονομικού ελέγχου, ακόμη και όσον αφορά τη χρηματοδότηση με ενιαίο συντελεστή.

75 Όπως ήδη επισημάνθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 183, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, ο αρμόδιος διατάκτης ελέγχει, το αργότερο πριν από την πληρωμή του υπολοίπου, την εκπλήρωση των όρων που αποδεσμεύουν την πληρωμή με κατ' αποκοπή ποσά, μοναδιαίες δαπάνες ή με ενιαίο συντελεστή, συμπεριλαμβανομένης, όπου απαιτείται, της επίτευξης απόδοσης και/ή αποτελεσμάτων. Η διάταξη αυτή διευκρινίζει ότι η εκπλήρωση των εν λόγω όρων μπορεί επίσης να αποτελέσει αντικείμενο εκ των υστέρων ελέγχων και, επομένως, αναγνωρίζει ρητώς το δικαίωμα του αρμόδιου διατάκτη να επαληθεύσει την εκπλήρωση των όρων που αποδεσμεύουν την πληρωμή και να μειώσει το ποσό της επιχορήγησης σε περίπτωση που οι εν λόγω όροι δεν πληρούνται ή σε περίπτωση παρατυπίας, απάτης ή αθέτησης άλλων υποχρεώσεων.

76 Επιπλέον, η συμφωνία επιχορήγησης προβλέπει ρητώς, στο άρθρο II.21, παράγραφος 3, των γενικών όρων της, υπό τον τίτλο «Οικονομικοί και λοιποί έλεγχοι», το περιεχόμενο του οποίου υπενθυμίζεται, μεταξύ άλλων, στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, την υποχρέωση του δικαιούχου της χρηματοδότησης να διατηρεί επί πενταετία από την ολοκλήρωση του έργου τα πρωτότυπα ή, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, επικυρωμένα αντίγραφα, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών αντιγράφων, όλων των εγγράφων που αφορούν τη συμφωνία επιχορήγησης

καθώς και την υποχρέωση του δικαιούχου να θέτει τα έγγραφα αυτά στη διάθεση του REA ή της Επιτροπής κατά τη διάρκεια οικονομικού ελέγχου που διενεργείται στο πλαίσιο της συμφωνίας επιχορήγησης.

77 Ως εκ τούτου, κακώς η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατή, στο πλαίσιο χρηματοδότησης με ενιαίο συντελεστή, όπως το επίμαχο εν προκειμένω, η διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων.

78 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

79 Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 40 έως 49, 57 και 91 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και αφορά πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ερμηνεία διαφόρων διατάξεων της συμφωνίας επιχορήγησης, ιδίως των άρθρων II.17, II.21 και του παραρτήματος III αυτής, καθώς και των άρθρων 1161 έως 1163 του βελγικού αστικού κώδικα.

80 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στηριζόμενο, στις σκέψεις 40 και 41 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, στα άρθρα II.17 και II.21 της συμφωνίας επιχορήγησης για να περιγράψει τους όρους που αποδεσμεύουν τις πληρωμές στο πλαίσιο χρηματοδοτήσεων με ενιαίο συντελεστή, ενώ οι όροι αυτοί καθορίζονται επακριβώς στο παράρτημα III της συμφωνίας επιχορήγησης. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη τόσο την υποχρέωσή του να αιτιολογήσει την ερμηνεία αυτή όσο και τις διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018 οι οποίες κατισχύουν των διατάξεων της συμφωνίας επιχορήγησης.

81 Επιπλέον, κατά την αναιρεσείουσα, το Γενικό Δικαστήριο, στηριζόμενο στη γενική ρήτρα του άρθρου II.21.3 της συμφωνίας επιχορήγησης –η οποία αφορά αδιακρίτως όλες τις μορφές χρηματοδότησης χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των χρηματοδοτήσεων με ενιαίο συντελεστή, όπως εκτίθενται στον δημοσιονομικό κανονισμό του 2018 και στο παράρτημα III της συμφωνίας αυτής– για να δικαιολογήσει το γεγονός ότι ο REA είχε ζητήσει την προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων, παρέβη τα άρθρα 1161 έως 1163 του βελγικού αστικού κώδικα.

82 Ο REA υποστηρίζει ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος και, επικουρικώς, ως αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

83 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία διαφόρων διατάξεων της σύμβασης επιχορήγησης και των άρθρων 1161 έως 1163 του βελγικού αστικού κώδικα.

84 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι αποτελεί ερμηνεία δικαίου η εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εξέταση συμβατικού όρου, όπως οι διατάξεις της συμφωνίας επιχορήγησης, και ότι, ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δεν μπορεί

να ελέγξει αναιρετικώς την εξέταση αυτή, διότι άλλως θα υποκαθιστούσε το Γενικό Δικαστήριο στην αρμοδιότητά του προς διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών (απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2021, ERCEA κατά Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, C-280/19 P, EU:C:2021:23, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

85 Το συμπέρασμα αυτό ισχύει επίσης όσον αφορά το επιχείρημα της αναιρεσείουσας ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να ερμηνεύσει υπέρ αυτής την έλλειψη σαφήνειας της συμφωνίας επιχορήγησης, σύμφωνα με το άρθρο 1162 του βελγικού αστικού κώδικα. Συγκεκριμένα, κατ' αυτόν τον τρόπο, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί στην πραγματικότητα την εκτίμηση στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης ότι η διατύπωση των συμβατικών όρων ήταν σαφής και μη διφορούμενη (πρβλ. απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2017, Ludwig-Bölkow-Systemtechnik κατά Επιτροπής, C-250/16 P, EU:C:2017:871, σκέψεις 48 και 49).

86 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι, όσον αφορά την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου ερμηνεία του εθνικού δικαίου που εφαρμόζεται στις συμβάσεις τις οποίες συνάπτουν τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί της Ένωσης, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο, κατ' αναίρεση, να ελέγξει μόνον εάν υπήρξε παραμόρφωση του δικαίου αυτού, η οποία πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να απαιτείται εκ νέου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων (απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2024, Jenkinson κατά Συμβουλίου κ.λπ., C-46/22 P, EU:C:2024:50, σκέψη 107).

87 Εν προκειμένω, η αναιρεσείουσα δεν ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη λόγω παραμορφώσεως των διατάξεων του βελγικού αστικού κώδικα.

88 Η αναιρεσείουσα δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίξει ούτε ότι το Γενικό Δικαστήριο, παραπέμποντας στη ρήτρα του άρθρου II.21, παράγραφος 3, των γενικών όρων της συμφωνίας επιχορήγησης, παρέβη τις διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, οι οποίες κατισχύουν, κατά την άποψή της, των διατάξεων της συμφωνίας αυτής. Πράγματι, από τις σκέψεις 74 έως 77 της παρούσας απόφασης προκύπτει ότι οι όροι της συμφωνίας επιχορήγησης που προβλέπουν υποχρέωση να διατηρούνται τα έγγραφα σχετικά με την επιχορήγηση και να τίθενται στη διάθεση του REA ή της Επιτροπής σε περίπτωση οικονομικού ελέγχου είναι σύμφωνοι με τις διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, ο οποίος επιτρέπει τη διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων στο πλαίσιο οικονομικού ελέγχου, ακόμη και σε περίπτωση κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης.

89 Τέλος, όσον αφορά το επιχείρημα ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμον την εκ μέρους του ερμηνεία της συμφωνίας επιχορήγησης, επισημαίνεται ότι η ερμηνεία του Γενικού Δικαστηρίου, κατά την οποία ο κατ' αποκοπήν χαρακτήρας της κάλυψης δεν ήταν ασυμβίβαστος με τα υποβληθέντα εκ των υστέρων αιτήματα παροχής δικαιολογητικών, προκύπτει από την εμπεριστατωμένη ανάλυση των ρητρών της συμφωνίας αυτής που πραγματοποιήθηκε στις σκέψεις 41, 42 και 46 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμον τη σχετική εκτίμησή του.

90 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

91 Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 48, 55, 61, 62, 82 έως 86 και 103 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και αφορά, αφενός, πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που είχε προσκομίσει η αναιρεσείουσα στο πλαίσιο της κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης και, αφετέρου, παραμόρφωση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων.

92 Ο λόγος αυτός αποτελείται από τρία σκέλη με τα οποία προβάλλεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη όσον αφορά, αντιστοίχως, την εκτίμηση του βαθμού αποδείξεως που απαιτείται προκειμένου να αποδειχθεί η επιλεξιμότητα των πληρωμών στο πλαίσιο κατ' αποκοπήν χρηματοδότησης, την απόρριψη των προσκομισθέντων από την αναιρεσείουσα αποδεικτικών στοιχείων και την παραμόρφωση των στοιχείων αυτών, καθώς και την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι ο REA δύναται να αξιολογεί αποδεικτικά στοιχεία κατά τη διάρκεια οικονομικού ελέγχου.

Επί του πρώτου σκέλους του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

– *Επιχειρήματα των διαδίκων*

93 Το πρώτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 48 και 62 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης.

94 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας, στη σκέψη 62 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι, «σύμφωνα με θεμελιώδη αρχή που διέπει τις χρηματοδοτικές συνδρομές της Ένωσης, η Ένωση δύναται να επιχορηγεί μόνον δαπάνες που πράγματι πραγματοποιήθηκαν», παρέβλεψε τις διακρίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 125, παράγραφος 1, καθώς και στα άρθρα 181 και 182 του δημοσιονομικού κανονισμού του 2018, σχετικά με τους όρους αποδέσμευσης των πληρωμών σύμφωνα με τις οικείες μορφές χρηματοδότησης, με αποτέλεσμα το Γενικό Δικαστήριο να μη λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των κατ' αποκοπήν χρηματοδοτήσεων.

95 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη, στη σκέψη 48 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, απορρίπτοντας το επιχείρημα της αναιρεσείουσας που στηριζόταν, κατ' ουσίαν, στο γεγονός ότι «όλες οι δαπάνες που καλύπτονται από κατ' αποκοπήν ποσά δικαιολογούνται στο μέτρο που το έργο SANAD ολοκληρώθηκε επιτυχώς», ή ακόμη και στο γεγονός ότι η ολοκλήρωση του εν λόγω έργου θα ήταν αδύνατη εάν οι αποσπάσεις ουδέποτε είχαν πραγματοποιηθεί ή είχαν πραγματοποιηθεί μόνον εν μέρει. Κατά την αναιρεσείουσα, στο πλαίσιο του έργου αυτού, λαμβανομένου δε υπόψη του γεγονότος ότι η απόσπαση και μόνον των ερευνητών συνιστά προϋπόθεση για την αποδέσμευση της πληρωμής των δαπανών που συνδέονται με την κατ' αποκοπήν χρηματοδότηση, η επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων αποτελεί η ίδια απόδειξη ότι όντως έλαβαν χώρα οι εν λόγω αποσπάσεις. Συγκεκριμένα, πρόκειται, εν προκειμένω, για έργο που επρόκειτο να υλοποιηθεί αποκλειστικά χάρη σε «δραστηριότητες ανταλλαγής γνώσεων και διατομεακής κινητικότητας». Με άλλα λόγια, εάν δεν είχαν πραγματοποιηθεί οι αποσπάσεις, δεν θα είχε επιτευχθεί κανένα αποτέλεσμα.

96 Ο REA υποστηρίζει ότι το υπό κρίση σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτο και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμο.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

97 Επισημαίνεται ότι ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι το γεγονός ότι το έργο SANAD είχε ολοκληρωθεί επιτυχώς δεν μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση την πραγματοποίηση του οικονομικού ελέγχου ή τους όρους πραγματοποίησής του από τον REA. Πράγματι, όπως υπογράμμισε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, δεν αρκεί το επίμαχο έργο να έχει εκτελεστεί ορθώς από τεχνικής απόψεως και κατά τρόπο σύμφωνο προς τα προβλεπόμενα στη συμφωνία επιχορήγησης προκειμένου η αναιρεσείουσα να δικαιούται τις προβλεπόμενες χρηματοδοτικές συνδρομές. Απαιτείται επίσης η αναιρεσείουσα να έχει εκπληρώσει προσηκόντως τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω συμφωνία, ώστε να μπορεί ο REA, σύμφωνα με το άρθρο II.21 των γενικών όρων της ίδιας συμφωνίας, να εξακριβώσει, ιδίως στο πλαίσιο οικονομικού ελέγχου, ότι οι δηλωθείσες δαπάνες ήταν επιλέξιμες και δικαιολογημένες. Προς τούτο, είναι σημαντικό, μεταξύ άλλων, ο δικαιούχος να είναι σε θέση να αποδείξει ότι οι δηλωθείσες δαπάνες πραγματοποιήθηκαν όντως για την εκτέλεση του οικείου έργου.

98 Κατά συνέπεια, όπως ορθώς επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 51 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, σε περίπτωση παράβασης των οικονομικών υποχρεώσεων που προβλέπονται στη συμφωνία επιχορήγησης, ο δικαιούχος της χρηματοδοτικής συνδρομής χάνει το δικαίωμα καταβολής των επιχορηγήσεων και, ως εκ τούτου, δυνάμει του άρθρου II.21, παράγραφος 6, των γενικών όρων της συμφωνίας αυτής, ο αντισυμβαλλόμενος της αναιρεσείουσας υποχρεούται να λάβει όλα τα κατάλληλα προς τούτο μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους ή μερικής ανάκτησης της επιχορήγησης, ανεξαρτήτως του αν το έργο SANAD εκτελέστηκε ορθώς από τεχνικής απόψεως.

99 Επομένως, ο δικαιούχος της επιχορήγησης αποκτά οριστικό δικαίωμα για την καταβολή της χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Ένωσης μόνον εφόσον πληρούται το σύνολο των όρων στους οποίους υπόκειται η χορήγηση της επιχορήγησης. Ο δικαιούχος επιχορήγησης δεν αρκεί να αποδείξει ότι ένα έργο έχει υλοποιηθεί προκειμένου να δικαιολογηθεί η χορήγηση συγκεκριμένης επιχορήγησης, δεδομένου ότι σ' αυτόν εναπόκειται να αποδείξει ότι οι δηλωθείσες δαπάνες πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται, μεταξύ άλλων, στη συμφωνία επιχορήγησης για την καταβολή των οικείων επιχορηγήσεων.

100 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το πρώτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του δευτέρου και του τρίτου σκέλους του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

– *Επιχειρήματα των διαδίκων*

101 Με το δεύτερο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, το οποίο βάλλει κατά των σκέψεων 55 και 61 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει, αφενός, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας, στη σκέψη 55 της απόφασης αυτής, ότι το σύστημα ελέγχου με την ονομασία «Reporting and Participants Portal» (διαδικτυακή πύλη εκθέσεων και συμμετεχόντων), το οποίο σχεδιάστηκε από τον REA και λειτουργεί με δική του ευθύνη για την κάλυψη βασικών λειτουργικών αναγκών, στερείται αξιοπιστίας και επαρκούς αποδεικτικής ισχύος. Στο πλαίσιο αυτό, η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ότι δεν υφίσταται υποχρέωση του REA να δεχθεί το εν λόγω σύστημα ελέγχου ως επαρκή παράλληλη απόδειξη των αποσπάσεων είναι καταχρηστική και αντιβαίνει στο άρθρο 1162 του βελγικού αστικού κώδικα.

102 Αφετέρου, ούτε το Γενικό Δικαστήριο ούτε ο REA εξέθεσαν, κατά την άποψή της, τους λόγους για τους οποίους ενδεχόμενη παράβαση της υποχρέωσης του δικαιούχου να καταχωρίσει στο εν λόγω σύστημα ελέγχου τις υπηρεσίες που παρέχει στις εγκαταστάσεις του πρόσωπο αποσπασμένο από τον οργανισμό αποστολής μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση το γεγονός ότι ο εν λόγω αποσπασμένος ήταν πράγματι παρών. Το Γενικό Δικαστήριο αρκέστηκε στη διαπίστωση, στη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι οι καταχωρίσεις στο προβλεπόμενο εν προκειμένω σύστημα ελέγχου «έγιναν βάσει απλών υπεύθυνων δηλώσεων των μετεχόντων στο έργο SANAD», χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, όπως υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, τα αποδεικτικά στοιχεία παραμορφώθηκαν, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν υπόνοιες ότι όλοι οι δικαιούχοι ενήργησαν σε συνεννόηση, πράγμα που ουδέποτε συνέβη και ήταν, εν πάση περιπτώσει, αντίθετο προς τα συμπεράσματα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF).

103 Με το τρίτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, το οποίο βάλλει κατά των σκέψεων 82 έως 86 και 103 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, η αναιρεσείουσα υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, με το από 8 Οκτωβρίου 2018 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ο REA τροποποίησε τους όρους της συμφωνίας επιχορήγησης και δημιούργησε στην αναιρεσείουσα δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς το ότι τα έξοδα μετακίνησης των ερευνητών, οι οποίες συνιστούν συνεισφορές με ενιαίο συντελεστή, δεν θα υπόκειντο σε έλεγχο ως προς το υποστατό τους. Επομένως, η αναιρεσείουσα δεν μπορούσε να αναμένει ότι, με το έγγραφο της 21ης Αυγούστου 2019, ο REA θα αποφάσιζε τη διενέργεια οικονομικού ελέγχου σε σχέση με τη συμφωνία επιχορήγησης. Επομένως, οι δικαιούχοι του έργου, μεταξύ των οποίων και η αναιρεσείουσα, απέδωσαν καθοριστική σημασία στο από 8 Οκτωβρίου 2018 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του REA προτού βρεθούν, κατόπιν του εγγράφου της 21ης Αυγούστου 2019, ξαφνικά αντιμέτωποι με έναν μακρύ κατάλογο πληροφοριών που έπρεπε να παράσχουν, τούτο δε ενώ ο οικονομικός έλεγχος είχε ήδη αρχίσει.

104 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας, στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι «δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι το περιεχόμενο του από 8 Οκτωβρίου 2018 [μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου] του REA παρουσιάζει αντιφάσεις με όσα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, στο μεταγενέστερο έγγραφο του REA της 21ης Αυγούστου 2019» και ότι «ουδόλως μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο οι πραγματικές ημερομηνίες των αποσπάσεων να μπορούν να εξακριβωθούν βάσει των ζητηθέντων εγγράφων».

105 Επιπλέον, κατά την αναιρεσείουσα, το από 8 Οκτωβρίου 2018 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου είχε ως συνέπεια να ενθαρρύνει την ενδεχόμενη πρακτική της αναιρεσείουσας να μη διατηρεί τα ταξιδιωτικά έγγραφα σχετικά με τις αποσπάσεις.

106 Ο REA υποστηρίζει ότι το δεύτερο και το τρίτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτα και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμα.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

107 Υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι μόνον το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά, εκτός αν η ανακρίβεια των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας που του υποβλήθηκαν, καθώς και να εκτιμήσει τα αποδεικτικά στοιχεία που λαμβάνει υπόψη. Επομένως, η διαπίστωση των ως άνω πραγματικών περιστατικών και η εκτίμηση των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων δεν αποτελούν, υπό την επιφύλαξη της παραμορφώσεώς τους, νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως τέτοιο, στον έλεγχο του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά ANKO, C-78/14

P, EU:C:2015:732, σκέψη 22, και της 14ης Ιανουαρίου 2021, ERCEA κατά Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, C-280/19 P, EU:C:2021:23, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

108 Επιπλέον, σε περίπτωση κατά την οποία ο αναιρεσείων προβάλλει παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών ή των αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, οφείλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, του άρθρου 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, να προσδιορίζει επακριβώς τα στοιχεία τα οποία, κατ' αυτόν, παραμόρφωσε το Γενικό Δικαστήριο και να καταδεικνύει τα σφάλματα αναλύσεως στα οποία υπέπεσε, κατά την εκτίμησή του, το Γενικό Δικαστήριο και τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα την εκ μέρους του παραμόρφωση. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, εξάλλου, η παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να απαιτείται εκ νέου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων (απόφαση της 6ης Ιουνίου 2024, Ryanair κατά Επιτροπής, C-441/21 P, EU:C:2024:477, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

109 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά την αποδεικτική ισχύ των στοιχείων της δικογραφίας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου, υπό την επιφύλαξη των περιπτώσεων είτε παράβασης των κανόνων σχετικά με το βάρος και τη διεξαγωγή απόδειξης είτε παραμόρφωσης των εν λόγω στοιχείων (απόφαση της 14ης Ιουλίου 2022, SGI Studio Galli Ingegneria κατά Επιτροπής, C-371/21 P, EU:C:2022:566, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

110 Εν προκειμένω, όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, διαπιστώνεται, όπως υποστηρίζει ο REA, αφενός, ότι, στη σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο απλώς συνοψίζει τον δεύτερο λόγο που προέβαλε η αναιρεσείουσα με την πρωτοδίκως ασκηθείσα αγωγή της και δεν διατυπώνει καμία σχετική εκτίμηση και, αφετέρου, ότι το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 61 της απόφασης αυτής συνιστά εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο της εν λόγω αγωγής. Η αναιρεσείουσα, όμως, δεν εξηγεί για ποιον λόγο η εκτίμηση αυτή απορρέει από παραμόρφωση των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου.

111 Ομοίως, όσον αφορά το τρίτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η αναιρεσείουσα επιδιώκει, με τα επιχειρήματά της, να αποδείξει ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε το από 8 Οκτωβρίου 2018 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, υπογραμμίζεται ότι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 108 της παρούσας απόφασης, η παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο. Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, ο εκ μέρους του Δικαστηρίου έλεγχος προς εκτίμηση λόγου αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται παραμόρφωση πραγματικού στοιχείου περιορίζεται στη διακρίβωση του εάν το Γενικό Δικαστήριο, στηριζόμενο στο στοιχείο αυτό, υπερέβη προδήλως τα όρια της εύλογης εκτιμήσεώς του, με συνέπεια να μην αρκεί να αποδειχθεί ότι ένα έγγραφο επιδεχόταν ερμηνεία διαφορετική από εκείνην που προέκρινε το Γενικό Δικαστήριο (απόφαση της 14ης Ιουλίου 2022, SGI Studio Galli Ingegneria κατά Επιτροπής, C-371/21 P, EU:C:2022:566, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

112 Διαπιστώνοντας, όμως, στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι «δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι το περιεχόμενο του από 8 Οκτωβρίου 2018 [μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου] του REA παρουσιάζει αντιφάσεις με όσα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, στο

μεταγενέστερο έγγραφο του REA της 21ης Αυγούστου 2019» και ότι «ουδόλως μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο οι πραγματικές ημερομηνίες των αποσπάσεων να μπορούν να εξακριβωθούν βάσει των ζητηθέντων εγγράφων», το Γενικό Δικαστήριο δεν υπερέβη προδήλως τα όρια της εύλογης εκτίμησης των επίμαχων εγγράφων και, κατά συνέπεια, δεν τα παραμόρφωσε.

113 Πράγματι, όπως ορθώς επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 86 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, μολονότι στο από 8 Οκτωβρίου 2018 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αναφέρεται ότι ο έλεγχος δεν αποσκοπεί στην εξακρίβωση των πραγματικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο μετακινήσεων, δεδομένου ότι οι αντίστοιχες δαπάνες αποτελούν αντικείμενο κατ' αποκοπήν κάλυψης, αντιθέτως, ουδόλως μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο οι πραγματικές ημερομηνίες των αποσπάσεων να μπορούν να εξακριβωθούν βάσει των ζητηθέντων εγγράφων. Συναφώς, η εξακρίβωση των ημερομηνιών των πτήσεων που, κατά μέσο όρο, πραγματοποίησαν οι αποσπασμένοι ερευνητές, μέσω, μεταξύ άλλων, καρτών επιβίβασης, καθιστά δυνατό να διαπιστωθεί ότι οι ερευνητές αυτοί μετέβησαν πράγματι στο πανεπιστήμιο υποδοχής και ότι οι αποσπάσεις πραγματοποιήθηκαν όντως σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας επιχορήγησης.

114 Εν προκειμένω, όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, μολονότι η αναιρεσείουσα προσκόμισε συμβάσεις εργασίας που είχαν συναφθεί με τους συγκεκριμένους ερευνητές, από τις συμβάσεις αυτές δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι λόγω ερευνητές είχαν όντως αποσπαστεί, ιδίως λόγω της έλλειψης αντιστοιχίας μεταξύ των ημερομηνιών των αποσπάσεων και των ημερομηνιών στις οποίες παραπέμπουν οι εν λόγω συμβάσεις, με αποτέλεσμα η προσκόμιση πρόσθετων στοιχείων, όπως οι κάρτες επιβίβασης, να παρίσταται απολύτως αναγκαία για να αποδειχθεί η ίδια η ύπαρξη των αποσπάσεων.

115 Συναφώς, η αναιρεσείουσα, υποστηρίζοντας ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το περιεχόμενο του από 8 Οκτωβρίου 2018 μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του REA παρουσιάζει αντιφάσεις με όσα περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, στο μεταγενέστερο έγγραφο του REA της 21ης Αυγούστου 2019, με το οποίο ο REA αποφάσισε τη διενέργεια οικονομικού ελέγχου σε σχέση με τη συμφωνία επιχορήγησης, αμφισβητεί στην πραγματικότητα την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτίμηση της αποδεικτικής ισχύος των προσκομισθέντων από αυτή στοιχείων. Τα επιχειρήματα αυτά είναι, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 109 της παρούσας απόφασης, απαράδεκτα κατ' αναίρεση, δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα ούτε απέδειξε παραμόρφωση των επίμαχων αποδεικτικών στοιχείων ούτε προέβαλε επιχειρήματα από τα οποία θα μπορούσε να συναχθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη τους κανόνες σχετικά με το βάρος και τη διεξαγωγή αποδείξεως.

116 Κατά συνέπεια, το δεύτερο και το τρίτο σκέλος του τετάρτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν ως εν μέρει απαράδεκτα και εν μέρει αβάσιμα.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

117 Ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά των σκέψεων 64 και 69 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και αφορά πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο καθόσον αντέστρεψε το βάρος αποδείξεως και παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας.

118 Στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο συμφωνίας η οποία περιέχει ρήτρα διαιτησίας κατά την έννοια του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, εναπόκειται στον συμβαλλόμενο ο οποίος, προκειμένου να λάβει χρηματοδοτική συνεισφορά της Ένωσης, έχει δηλώσει τις δαπάνες στον φορέα που χορηγεί τη χρηματοδότηση να αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές πληρούν τους χρηματοοικονομικούς όρους της ισχύουσας συμφωνίας επιχορήγησης.

119 Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι δεν παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας όταν ένας διατάκτης δαπανών, οι οποίες έχουν τη μορφή χρηματοδοτικής συνδρομής της Ένωσης, εκτιμά ότι δεν αρκεί ο δικαιούχος μιας τέτοιας συνδρομής, για να μπορεί να δικαιολογήσει τη χορήγησή της, να αποδείξει την υλοποίηση ορισμένου έργου και απαιτεί από τον εν λόγω δικαιούχο να αποδείξει ότι οι δηλωθείσες δαπάνες έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους χορήγησης της οικείας συνδρομής.

120 Κατά την αναιρεσείουσα, το ζήτημα που τίθεται είναι ποιοι χρηματοοικονομικοί όροι είχαν εφαρμογή στη συμφωνία επιχορήγησης, λαμβανομένου υπόψη του αρχικού περιεχομένου τους και του τρόπου με τον οποίο εξελίχθηκαν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της συμφωνίας αυτής. Εν προκειμένω, ανέκυψαν αμφιβολίες μετά την ολοκλήρωση του έργου και κατόπιν του οικονομικού ελέγχου κατά τη διάρκεια του οποίου η αναιρεσείουσα βρέθηκε αντιμέτωπη με έναν μη αναμενόμενο εκ των υστέρων έλεγχο. Οι αμφιβολίες αυτές αποδείχθηκαν αβάσιμες όσον αφορά τον συστηματικό χαρακτήρα τους, όπως προκύπτει ιδίως από έρευνα που διεξήγαγε η OLAF.

121 Ο REA υποστηρίζει ότι ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

122 Διαπιστώνεται, αφενός, όσον αφορά τη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ότι η αναιρεσείουσα αμφισβητεί την αρχή που διατυπώνεται σε αυτήν κατά την οποία ο δικαιούχος χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Ένωσης οφείλει να αποδείξει ότι οι δαπάνες που δηλώνονται στον φορέα χορήγησης της χρηματοδότησης πληρούν τους χρηματοοικονομικούς όρους της ισχύουσας συμφωνίας επιχορήγησης.

123 Αφετέρου, όσον αφορά τη σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, η αναιρεσείουσα αμφισβητεί την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ότι η αρχή της αναλογικότητας δεν παραβιάζεται όταν ο δικαιούχος χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Ένωσης υποχρεούται να αποδείξει όχι μόνον ότι η δραστηριότητα που αποτελεί αντικείμενο της χρηματοδότησης έχει πραγματοποιηθεί, αλλά και ότι οι δηλωθείσες δαπάνες έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται για τη χορήγηση της οικείας συνδρομής.

124 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι όχι μόνον δεν τεκμηριώνεται η προβαλλόμενη από την αναιρεσείουσα αντιστροφή του βάρους αποδείξεως, αλλά τόσο η σκέψη 64 όσο και η σκέψη 99 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης αποσκοπούν μάλλον στην υπόμνηση πάγιας νομολογίας, την οποία το Γενικό Δικαστήριο ορθώς εφάρμοσε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, όσον αφορά την κατανομή και την έκταση του βάρους αποδείξεως που φέρει ο δικαιούχος της χρηματοδότησης της Ένωσης βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης.

125 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο, αναφερόμενο στην υποχρέωση του δικαιούχου επιχορήγησης να αποδείξει ότι οι δαπάνες όντως πραγματοποιήθηκαν σύμφωνα με τους εφαρμοστέους όρους της συμφωνίας επιχορήγησης, δεν παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας.

126 Ως προς την αναφορά στον οικονομικό έλεγχο και στην έρευνα που διεξήγαγε η OLAF, διαπιστώνεται ότι η αναιρεσείουσα ζητεί στην πραγματικότητα από το Δικαστήριο να προβεί σε νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υπόθεσης υποκαθιστώντας το Γενικό Δικαστήριο στην εκτίμησή του. Ως εκ τούτου, το αίτημα αυτό πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτο, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 108 της παρούσας απόφασης.

127 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

128 Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους αναιρέσεως που προέβαλε η αναιρεσείουσα δεν έγινε δεκτός, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

129 Δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων.

130 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου του 184, παράγραφος 1, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

131 Δεδομένου ότι η Glonatech ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του REA.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει την Global Nanotechnologies ΑΕ Σχεδιασμού-Ανάπτυξης-Παρασκευής και Εμπορίας Υλικών Νανοτεχνολογίας (Glonatech) στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)